Projekt

z dnia 23 września 2025 r.
Zatwierdzony przez .....

UCHWAŁA NR XIX/.../2025
RADY GMINY W KLONOWEJ

z dnia ..... 2025 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Klonowa na lata 2025-2032

Na podstawie 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025 r. poz. 1153) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r. poz. 1214) Rada Gminy Klonowa uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Klonowa na lata 2025-2032 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Klonowa

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
w Klonowej

Wiesław Sworowski

Załącznik do uchwały nr XIX/.../2025
Rady Gminy w Klonowej
z dnia ..... 2025 r.

S T R A T E G I A

ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

DLA GMINY KLONOWA NA LATA 2025 - 2032

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Klonowa

Klonowa 2025

Spis treści

1. WSTĘP 4

2. Charakterystyka Gminy 6

2.1. Położenie i powierzchnia 6

2.2. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy 6

2.3. Wykształcenie i edukacja ludności gminy 8

2.4. Rolnictwo 10

2.5. Ochrona zdrowia 11

2.6. Kultura, sport i rekreacja 12

2.7. Pomoc społeczna 12

3. Analiza problemów społecznych 15

3.1. Ubóstwo 15

3.2. Bezrobocie 16

3.3. Niepełnosprawność 18

3.4. Długotrwała lub ciężka choroba 18

3.5. Przemoc domowa 18

3.6. Ochrona macierzyństwa i wielodzietności 19

3.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych 19

3.8. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego 20

3.9. Alkoholizm i narkomania 20

3.10. Zdarzenie losowe i sytuacje kryzysowe 21

3.11. Klęska żywiołowa i ekologiczna 22

3.12. Bezdomność 22

4. ANALIZA SWOT 22

5. Misja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Klonowa 26

I. Zwiększona integracja polityki społecznej 26

II. Podnoszenie aktywizacji zawodowej i społecznej oraz przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu 27

III. Edukacja i oświata 28

IV. Opieka nad dzieckiem i rodziną 29
V. Profilaktyka na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom w rodzinach. 30
6) Monitoring, ocena i komunikacja strategii 31

1. WSTĘP

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz.U. z 2025 r. poz. 1214) nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania przemocy domowej, wspierania rodziny i system pieczy zastępczej i inne, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Art. 16b wymienionej ustawy określa istotne elementy, które powinny znaleźć się w dokumencie Strategii. Zagadnienia w zakresie problemów społecznych i ich rozwiązywania określone zostały także w przepisach ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu domowej.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Klonowa na lata 2025-2032 jest dokumentem, który uwzględnia programy i projekty pomocy społecznej przyjęte już do realizacji, bądź te które będą przyjęte w późniejszym terminie. Strategia uwzględnia w szczególności programy pomocy społecznej, które mają na celu wspieranie grup szczególnego ryzyka prowadząc do ich integracji. Przygotowanie strategii miało na celu stworzenie podstaw dla realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych. Dokument ten ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców Gminy Klonowa, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnych, zagrożonych uzależnieniom i przemocą domową oraz wszystkich znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych. Podstawowym celem opracowania strategii jest przyjęcie kierunków działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a tym samym włączenie się Gminy w proces realizacji Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania w tych obszarach polityki państwa. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2025-2032 w Gminie Klonowa zorientowana jest na rozszerzenie form pracy socjalnej, współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej. Problematyka wykluczenia społecznego, trudności w sferze spraw społecznych dotykają także mieszkańców naszej gminy.

Władzom Gminy Klonowa zależy na tym, by w sposób racjonalny i kompleksowy rozwiązywać problemy społeczne na administrowanym terenie. Przełamanie praktyk zrywających więzi społeczne w rodzinach oraz środowiskach to kluczowe zagadnienia do rozwiązania.

W niniejszym dokumencie starano się wskazać obszary zagrożeń oraz sposoby ich likwidacji w realizacji polityki społecznej, przez wszystkie podmioty działające w tej sferze. Podstawowe prawa naszych mieszkańców do równego dostępu do wszelkich instytucji publicznych, rynku pracy oraz dóbr muszą być przestrzegane. Zdajemy sobie sprawę, że wiele zależeć będzie od polityki państwa w tym zakresie. Na szczeblu gminy trzeba będzie prowadzić i podejmować działania, które przyczynią się do integrowania wszystkich mieszkańców na rzecz poczucia przynależności i stosownego miejsca w społeczności gminnej.

Niniejsza strategia opracowana została w oparciu o dane statystyczne uzyskane między innymi od Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu, Sądu Rejonowego w Sieradzu, Urzędu Gminy w Klonowej, Gminnego Ośrodka Kultury w Klonowej, Gminnej Biblioteki Publicznej w Klonowej, Zespołu Szkół w Klonowej,

Komisariatu Policji w Złoczewie oraz w oparciu o własne dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Klonowej. Zostały wykorzystane także dane z Głównego Urzędu Statystycznego. Diagnoza problemów społecznych Gminy Klonowa została przeprowadzona na podstawie materiałów, analiz statystycznych zgromadzonych i opracowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klonowej oraz instytucje współpracujące z Ośrodkiem działających w obszarze pomocy społecznej. Po dokonaniu diagnozy problemów społecznych występujących na terenie gminy wyodrębniono obszary strategiczne, wokół których koncentrowały się działania podmiotów uczestniczących w opracowaniu strategii rozwiązywania problemów społecznych.

2. Charakterystyka Gminy

2.1. Położenie i powierzchnia

Gmina Klonowa jest gminą wiejską, położoną w południowo – zachodniej części województwa łódzkiego. Administracyjnie należy do powiatu sieradzkiego i graniczy z gminami: Czajków z województwa wielkopolskiego oraz Złoczew, Galewice, Lututów i Brąszewice z województwa łódzkiego.

Powierzchnia gminy wynosi 95 km², co stanowi 0,52% obszarów wiejskich województwa i 6,37% powiatu sieradzkiego. W skład gminy wchodzi 11 sołectw tj: Grzyb, Klonowa I, Klonowa II, Kuźnica Błońska, Kuźnica Zagrzebska, Leliwa, Lesiaki, Lipicze, Owieczki, Pawelce i Świątki. Obszar gminy podzielony jest na 17 obrębów geodezyjnych oraz 40 wsi i przysiółków .

Rolę gminnego ośrodka pełni miejscowość Klonowa. Teren gminy charakteryzuje się bardzo niskim stopniem uprzemysłowienia. Gmina zorientowana jest głównie na rolnictwo, którego powierzchnia wynosi 64%, powierzchnia lasów stanowi 34% ogólnej powierzchni gminy, grunty zabudowane stanowią około 2%. Duża lesistość wpływa korzystnie na zdrowy klimat a także stały rozwój agroturystyki.

Gleby na terenie gminy są słabe i mało urodzajne i stanowią one w klasach V i VI 75,39% ogólnej powierzchni. Bonitacja gleb sytuuje gminę na jednym z ostatnich miejsc w województwie łódzkim.

2.2. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy

Struktura ludności w podziale na wiek i płeć stanowi podstawę większości analiz demograficznych, gdyż determinuje skalę i rodzaj potrzeb społecznych. Poniższy wykres przedstawia liczbę ludności faktycznie zamieszkałą w gminie Klonowa w latach 2018-2024 ogółem (dane dotyczą stanu na dzień 31 grudnia każdego roku). Przez cały analizowany okres czasu liczba ludności maleje.

Tabela 1. Struktura liczby mieszkańców według płci i ekonomicznych grup wieku. Stan w dniu 31.XII.

Przedziały wieku	Lata	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
RAZEM	2018	2859	1421	1438
	2019	2780	1428	1442
	2020	2797	1400	1397
	2021	2783	1395	1388
	2022	2784	1389	1395
	2023	2741	1367	1374
	2024	2715	1362	1353
Wiek przedprodukcyjny (0-17 lat)	2018	475	238	237
	2019	475	240	235
	2020	493	250	243
	2021	473	244	229
	2022	469	234	235
	2023	447	225	222

	2024	443	221	212
Wiek (mężczyźni 18-65 lata, kobiety 18-60 lat)	2018	1820	994	826
	2019	1809	985	824
	2020	1717	947	770
	2021	1706	932	774
	2022	1700	927	773
	2023	1692	917	775
	2024	1676	909	767
(mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej)	2018	564	189	375
	2019	586	203	383
	2020	578	203	384
	2021	604	219	385
	2022	615	228	387
	2023	602	225	377
	2024	776	232	374

Źródło: Dane GUS

Zgodnie z przedstawioną tabelą wśród mieszkańców dominują kobiety.. Największe różnice między liczbą kobiet i mężczyzn występują wśród mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, gdzie liczba kobiet jest dwukrotnie wyższa niż mężczyzn. Współczynnik feminizacji jest w gminie niższy niż na obszarze województwa łódzkiego i powiatu sieradzkiego. W województwie na 100 mężczyzn przypada 110 kobiet, w powiecie 105 kobiet.

Średnia gęstość zaludnienia wynosi 30 osób na 1 km^2 . Największy odsetek osób w gminie stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Jest to grupa, która stanowi potencjalne zasoby pracy. Warto zauważyć, że liczba osób w wieku przedprodukcyjnym ulega ciągłemu zmniejszeniu. Z przedstawionych danych wynika, że ludność gminy należy do relatywnie młodych, a proporcje między ekonomicznymi grupami wieku są korzystne. Osoby w wieku poniżej 18 lat stanowią prawie ok. 19% średnią dla poszczególnych lat. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ostatnich latach stopniowo spada, zarówno wśród kobiet i mężczyzn. Względnie stały jest udział ludności w wieku produkcyjnym i oscyluje w przedziale 60-61% mieszkańców gminy.

Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią ok. 18 %, przy czym udział takich osób jest dwukrotnie wyższy wśród kobiet niż wśród mężczyzn. Obserwując zmiany jakie wystąpiły w tej grupie wieku w ostatnich latach widać, że jej udział w całej populacji gminy spada.

Zmiany w strukturze demograficznej ludności spowodowane są zmianami w przyroście naturalnym oraz wydłużeniem czasu trwania życia. Zmiany związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym.

Jednym z najczęściej stosowanych mierników zaawansowania procesu starzenia się jest wskaźnik starości, przedstawiający udział osób starszych wśród ogółu populacji.

2.3. Wykształcenie i edukacja ludności gminy

Rozwój współczesnej gospodarki w coraz większym stopniu opiera się na wiedzy. Dane dotyczące wykształcenia mieszkańców Gminy Klonowa pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego, który przeprowadzony został w 2021 roku. Od tego czasu wzrosła dostępność szkolnictwa oraz liczba osób, które decydują się zdobywać coraz wyższe wykształcenie, dlatego też można przypuszczać, że w chwili obecnej wykształcenie mieszkańców będzie bardziej korzystne od wskaźników prezentowanych w tabeli. Dla porównania w tabeli przedstawione zostały dane dotyczące wykształcenia mieszkańców Gminy Klonowa 2001r. Poziom i strukturę wykształcenia ludności na tle województwa łódzkiego przedstawia tabela 2.

Poziom wykształcenia ludności Gminy Klonowa w porównaniu ze średnimi wskaźnikami w województwie łódzkim, jak i dla całego obszaru Polski jest niższy. Udział ludności z wykształceniem wyższym na terenie gminy (13,58%) jest zdecydowanie niższy niż średnia dla całego kraju (24,48 %) i dla województwa (22,95 %). Udział ludności z wykształceniem policealnym i średnim wynosi 29,31% (średnia dla kraju 34,28%, dla województwa 35,63%). Wykształcenie zasadnicze zawodowe posiada 23,53% mieszkańców gminy, wartość wyższą od średniej krajowej kształtującej się na poziomie 21,29% oraz średniej dla województwa łódzkiego 20,20%. Udział ludności z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niższym na terenie gminy wynosi 27,58 %, jest wyższy od średniej dla całego województwa (21,21 %).

Tabela 2. Poziom i struktura wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej na tle województwa łódzkiego. Stan na 2021 rok

Wyszczególnienie	Ogółem	Poziom wykształcenia						
		Wyższe	Policealne	średnie ogólnokształcące	Średnie Zawodowe	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne +Podstawowe ukończone	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia
Gmina Klonowa (w osobach)								
Ogółem	2371	322	40	222	433	700	526	128
Mężczyźni	1186	89	14	73	264	445	240	61
Kobiety	1185	233	26	149	169	255	286	67
Gmina Klonowa w %								
Ogółem	100,00	13,58	1,68	9,36	18,26	29,52	22,18	5,39
Mężczyźni	50,02	7,50	1,18	6,16	22,26	37,52	20,24	5,14
Kobiety	49,98	19,66	2,19	12,57	14,26	21,52	24,15	5,65
Województwo łódzkie obszary wiejskie (w %)								
Ogółem	100,0	16,68	2,23	10,14	20,07	25,00	21,24	4,64
Mężczyźni	49,32	12,14	1,39	8,14	22,43	30,92	20,27	4,71
Kobiety	50,68	21,11	3,04	12,08	17,78	19,24	22,18	4,57
Województwo łódzkie (w %)								
Ogółem	100,0	22,95	3,46	12,54	19,58	20,20	16,45	4,7
Mężczyźni	47,11	18,57	2,23	10,61	22,08	25,11	16,23	5,17
Kobiety	52,88	26,86	4,56	14,35	17,35	15,83	16,67	4,38

Źródło: Podstawowe Informacje ze Spisów Powszechnych Gmina Wiejska Klonowa, Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódź 2021; Ludność. Stan oraz struktura demograficzna i społeczno – ekonomiczna w województwie łódzkim NSP 2021, Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódź 2021.

Z przedstawionych danych wynika, iż zdecydowana większość mieszkańców gminy Klonowa posiada wykształcenie podstawowe lub zasadnicze zawodowe. Dla

porównania zmieniającej się struktury wykształcenia nie tylko mieszkańców Gminy Klonowa, ale również zdobywania wykształcenia w województwie łódzkim zamieszczono dane w poniższej tabeli.

Tabela 3. Poziom i struktura wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej na tle województwa łódzkiego. Stan w dniu 20.V. 2002.

Wyszczególnienie	Ogółem	Poziom wykształcenia						
		Wyższe	Policealne	średnie ogólnokształcące	Średnie Zawodowe	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone (rozpoczęcie nauki w gimnazjum)	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia
Gmina Klonowa (w osobach)								
Ogółem	2543	70	51	75	368	680	1134	165
Mężczyźni	1257	16	13	18	172	450	531	57
Kobiety	1286	54	38	57	196	230	603	108
Gmina Klonowa w %								
Ogółem	100,0	2,8	2,0	2,9	14,5	26,7	44,6	6,5
Mężczyźni	49,4	0,6	0,5	0,7	6,8	17,7	20,9	2,2
Kobiety	50,6	2,1	1,5	2,2	7,7	9,0	23,7	4,2
Województwo łódzkie obszary wiejskie (w %)								
Ogółem	100,0	4,8	2,0	4,6	15,3	25,6	39,9	7,7
Mężczyźni	49,7	1,9	0,5	1,3	7,4	15,8	19,7	3,0
Kobiety	50,3	2,9	1,5	3,3	7,9	9,7	20,2	4,7
Województwo łódzkie (w %)								
Ogółem	100,0	13,7	3,9	10,1	20,5	18,0	26,9	6,9
Mężczyźni	47,5	6,3	1,0	3,2	10,3	11,1	12,7	3,0
Kobiety	52,5	7,4	2,9	6,9	10,2	6,9	14,2	3,9

Źródło: Podstawowe Informacje ze Spisów Powszechnych Gmina Wiejska Klonowa, Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódź 2003; Ludność. Stan oraz struktura demograficzna i społeczno – ekonomiczna w województwie łódzkim NSP 2002, Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódź 2003.

W porównywanym okresie, wykształcenie mieszkańców Gminy Klonowa uległo zmianie i widać wyraźny wzrost osób z wykształceniem wyższym, średnim ogólnokształcącym i zawodowym. Nieznaczny wzrost widać u osób posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz podstawowe nieukończone czy osoby nieposiadjące wykształcenia. Widać wyraźną tendencję wzrostową do podnoszenia swoich kwalifikacji przez mieszkańców Gminy Klonowa, co może wskazywać na większą aktywność zawodową oraz wpływać korzystnie na poszukiwanie atrakcyjniejszych ofert pracy dla młodych ludzi.

Poziom wykształcenia mieszkańców gminy jest wyraźnie zróżnicowany według płci- tak na przykład dla wykształcenia wyższego dla mężczyzn wynosi 7,50%, a dla kobiet 19,66%. Podobnie jest dla wykształcenia średniego i policealnego. Kobiety na ogół, zgodnie z tendencją w kraju, są bardziej wykształcone. Mężczyźni natomiast przeważają w wykształceniu zasadniczym (37,52% dla mężczyzn i 14,26% dla kobiet).

Wykształcenie mieszkańców Gminy Klonowa w 2002 roku było niższe w porównaniu do poziomu wykształcenia wszystkich Polaków. Kolejny Narodowy Spis Powszechny z 2021 roku pokazał poprawę poziomu wykształcenia wszystkich Polaków. Wykształcenie mieszkańców powiatu sieradzkiego uległo poprawie, jednakże jego mieszkańcy w 2021 roku nadal charakteryzowali się niższym poziomem wykształcenia od poziomu wykształcenia wszystkich Polaków.

Na terenie gminy znajdują się jedna placówka oświatowa, która zapewnia dzieciom możliwość kształcenia się na różnych etapach rozwoju. Na terenie gminy funkcjonują: Zespół Szkół w Klonowej w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa

oraz Przedszkole Publiczne. W Kuźnicy Błońskiej funkcjonuje Samorządowy Klub Malucha, do którego mogą uczęszczać dzieci od ukończenia pierwszego roku życia. Wydatki na szkolnictwo w Gminie Klonowa przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Wydatki na szkolnictwo w budżecie Gminy Klonowa w latach 2021 – 2024.

Rok	Wydatki całkowite gminy bez inwestycji	Wydatki na szkolnictwo	
		Kwota	Procentowy udział w budżecie [%]
2021	14.899.901,45 zł	4.879.658,58 zł	32,75%
2022	17.286.546,60 zł	5.115.840,31 zł	29,59%
2023	14.608.946,70 zł	5.893.346,64 zł	40,34%
2024	16.358.858,69 zł	6.486.329,33 zł	39,65 %

Źródło: Dane Urzędu Gminy Klonowa

Jak widać na przedstawionej tabeli, wydatki na szkolnictwo w gminie w latach 2021-2024 wzrastają. Wynika to z wielu powodów, niekoniecznie związanych z ilością uczących się dzieci. Wzrost cen towarów i usług, wzrost płac nauczycieli oraz stypendia dla uczniów są powodem wzrostu wydatków w tej dziedzinie.

Nowoczesna gospodarka o dużym potencjale innowacyjności wymaga rozwijania umiejętności korzystania z nowoczesnych technologii komunikacyjnych. Miejscem wyrównywania szans dzieci, już na wczesnych etapach edukacji, w tym zakresie może być szkoła. Aktywność obywatelska oraz umiejętność współpracy i wymiany wiedzy stają się kluczowe w obliczu wyzwań współczesnej gospodarki oraz przyczyniają się do powiększania dobrobytu społecznego. Pobudzanie aktywności mieszkańców, ich zaangażowania w sprawy lokalne oraz kształtowanie odpowiedzialności za rozwiązywanie problemów społecznych stają się największym wyzwaniem stojącym przed lokalnymi władzami oraz instytucjami działającymi na terenie gminy.

Na terenie gminy nie funkcjonuje żadna szkoła ponadpodstawowa. Młodzież mieszkająca na terenie gminy najczęściej kontynuuje naukę po ukończeniu szkoły podstawowej w miejscowościach Lututów, Złoczew, Sieradz i Wieluń, gdzie znajdują się technika, licea ogólnokształcące oraz szkoły zawodowe. Trudno o dane w zakresie najczęściej wybieranych szkół ponadpodstawowych. Z obserwacji wynika, że coraz częściej młodzież przy wyborze szkoły kieruje się poziomem nauczania, a nie bliżej usytuowaną szkołą.

2.4. Rolnictwo

Gmina Klonowa jest gminą typowo rolniczą. Głównymi kierunkami produkcji rolniczej jest uprawa zbóż i ziemniaków, a także produkcja mleka i trzody chlewnej. Produkcja rolna jest prowadzona na 5.802,5929 ha użytków rolnych, wśród których stanowią:

- grunty orne 4.379,5787 ha,
- sady 25,4272 ha,
- łąki 1.046,2140 ha,
- pastwiska 351,3730 ha,
- lasy i grunty leśne 657,0270 ha,
- inne grunty i nieużytki 172,1798 ha.

Na terenie gminy istnieją 954 indywidualne gospodarstwa rolne *(dane z Urzędu Gminy)*. Aktualna średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 6,50 ha i jest większa od średniej wielkości gospodarstwa w powiecie sieradzkim. Ujemnym natomiast zjawiskiem jest duże rozdrobnienie gruntów – na jedno gospodarstwo średnio przypada 8,4 działki ewidencyjnej o powierzchni 1,12 ha.

Według ewidencji działalności gospodarczej, prowadzonej przez Urząd Gminy w Klonowej, na terenie gminy zarejestrowanych jest 130 podmiotów gospodarczych *(stan na 31.12.2024r)*. W ewidencji najwięcej podmiotów to drobni przedsiębiorcy, zatrudniający do 5 pracowników i są to przede wszystkim rolnicy prowadzący działalność w zakresie handlu stacjonarnego i obwoźnego oraz produkcja opakowań drewnianych, usług rolniczych, budowlanych itp. Charakterystyczną cechą w Gminie Klonowa jest duże rozdrobnienie przedsiębiorstw. Podmioty w ewidencji działalności gospodarczej według danych Urzędu Gminy w Klonowej przedstawia tabela 5.

Tabela 5. Podmioty w ewidencji działalności gospodarczej.

Wyszczególnienie	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Liczba wpisów do ewidencji	51	21	28	26
Liczba wykreśleń z ewidencji	6	4	4	3
Liczba podmiotów stan na koniec roku	131	135	126	126

Źródło: dane Urzędu Gminy Klonowa

Struktura przedsiębiorstw na terenie gminy jest niekorzystna dla osób z wyższym wykształceniem. Działające firmy z branży drzewnej nie stwarzają możliwości zatrudnienia dla osób po studiach wyższych. Najczęściej pozarolnicza działalność gospodarcza jest prowadzona przez osoby fizyczne. Tylko jeden podmiot posiada osobowość prawną.

2.5. Ochrona zdrowia

Podstawowa opieka lekarska w gminie zabezpieczona jest w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, zatrudniający 2 lekarzy i 2 pielęgniarki oraz 1 apteką prywatną. Opieką zdrowotną objętych jest około 3000 osób rocznie. Mieszkańcy gminy Klonowa mogą również korzystać ze specjalistycznej opieki zdrowotnej w Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Sieradzu (szpital), dysponującym oddziałami (chirurgii, pediatrii, noworodkowym, położniczo-ginekologicznym, pomocy doraźnej, neurologii, urologii, ortopedii, nefrologii, kardiologii oraz chorób wewnętrznych), poradniami specjalistycznymi oraz pracowniami diagnostycznymi (diagnostyki obrazowej, endoskopii przewodu, diagnostyki kardiologicznej oraz diagnostyki laboratoryjnej). Dostęp do opieki zdrowotnej zabezpiecza potrzeby mieszkańców w zakresie pracy lekarza rodzinnego. Występuje natomiast utrudnienie w dostępie do specjalistów różnych dziedzin medycyny z uwagi na duże oddalenie gminy od większych ośrodków miejskich.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klonowej ściśle współpracuje z Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Klonowej w zakresie współpracy w umawianiu pomocy medycznej dla podopiecznych, osób starszych, niepełnosprawnych, samotnych itp.

2.6. Kultura, sport i rekreacja

Na terenie Gminy Klonowa działa Biblioteka i Ośrodek Kultury. Biblioteka posiada swoją filię w miejscowości Kuźnica Błońska.

Biblioteka i Gminny Ośrodek Kultury współpracuje ze szkołami, radami sołeckimi, kołami gospodyń wiejskich, ochotniczymi strażami pożarnymi oraz Stowarzyszeniem Przyjaciół Gminy Klonowa, organizując festyny, turnieje oraz kameralne spotkania mieszkańców gminy. Gminny Ośrodek Kultury organizuje liczne imprezy okolicznościowe, przeglądy teatralne, muzyczne, poetyckie, warsztaty plastyczne, fotograficzne oraz promuje twórców ludowych. Przy Ośrodku działa zespół ludowy „Paka Klonowiaka", zespół rockowy. Ponadto prowadzone są zajęcia wokalne i taneczne z młodzieżą szkolną.

Działalność Gminnego Ośrodka Kultury oraz Gminnej Biblioteki Publicznej jest bardzo szeroka, posiada wieloletnie tradycje i uznanie nie tylko na terenie gminy. Instytucje te organizują wiele koncertów, występów, pokazów, konkursów przy aktywnym udziale młodzieży szkolnej. Na czele wydarzeń kulturalnych gminy wysuwają się coroczne „Dożynki Gminne". Ponadto Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Klonowa aktywnie włącza się w poczynania kulturalne gminy i utrwalanie jej dokonań.

W Gminie Klonowa znajduje się boisko Orlik, z którego mogą korzystać uczniowie, grupy formalne i nieformalne.

Dostęp do dóbr kultury oraz obiektów sportowych na terenie gminy zabezpiecza lokalne potrzeby. Potrzebne jest jednak stałe doposażanie tych instytucji w taki sposób, aby ciągle urozmaicać różnorodne formy pracy tych placówek.

2.7. Pomoc społeczna

Zgodnie z art. 2 ustawy o pomocy społecznej „Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości". Ustawa o pomocy społecznej określa zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej oraz zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej. Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek świadczenia pomocy społecznej mieszkańcom, którzy tego potrzebują, powyższa pomoc polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomoc społeczna to nie tylko świadczenie pieniężne (zasiłki, dofinansowanie), ale także świadczenie w naturze, poradnictwo specjalistyczne (np. psychologiczne i prawne), praca socjalna.

Pod względem przedmiotowym pomoc społeczna została podzielona na kilka kategorii. Ustawodawca wyodrębnił 6 najbardziej doniosłych kierunków działania pomocy społecznej zastrzegając, że nie tworzą one zamkniętego katalogu.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

1) opracowanie realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
2) sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
4) przyznawanie i wypłacania zasiłków okresowych;
5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
9) opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matka, ojcem lub rodzeństwem;
10) praca socjalna;
11) organizowanie lub świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
12) Prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo wychowawczych wsparcia dziennego, lub w mieszkaniach chronionych;
13) dożywianie dzieci;
14) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
15) kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w takim domu;
16) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
18) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
19) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Ponadto to zadań własnych gminy należy:

1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
3) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;

4) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznania potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
5) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Jednym z głównych zadań realizowanych przez GOPS jest praca socjalna czyli działalność zawodowa, mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna odgrywa niezmiernie dużą rolę w aktywizacji świadczeniobiorców, udzielaniu tzw. pomocy do samopomocy i kształtowaniu odpowiedzialnych postaw społecznych. Literatura wskazuje, że umieszczenie pracy socjalnej w podstawowym katalogu zadań pomocy społecznej jest przejawem troski ustawodawcy o realizację tej formy pomocy w ramach planowanych działań systemowych.

Kolejna sferą działania pomocy społecznej jest prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej. Należy przez to rozumieć przede wszystkim zakładanie i utrzymywanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, a także wspieranie (zwłaszcza finansowe) placówek realizujących zadania socjalne prowadzone przez inne podmioty niepubliczne.

Pomoc społeczna zajmuje się również analizą i oceną zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia. Prowadzenie analizy i oceny tych zjawisk ma na celu monitowanie już, występujących takich jak między innymi bezrobocie, ubóstwo, bezdomność, jak również uchwycenie nowych sytuacji społecznych, które będą negatywnie wpływać na lokalną wspólnotę. Wychwycenie takich sytuacji pozwoli na opracowanie działań zmierzających do zminimalizowania negatywnych konsekwencji związanych z ich występowaniem w szczególności poprzez opracowanie nowych rozwiązań prawnych, jak również podjęcie działań zmierzających do rozbudowy infrastruktury socjalnej. Zauważyć należy, że natężenie sytuacji powodujących zapotrzebowanie na świadczenia zależy od wielu różnych czynników, a zagrożenia poszczególnymi zjawiskami nie są jednakowe dla wszystkich gmin, powiatów czy województw. Dlatego zjawiska te powinny być poddane badaniom i ocenie w celu ich łagodzenia czy przeciwdziałania im.

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, gdzie zatrudnieni są: kierownik, trzech pracowników socjalnych, księgowa. Sprzątaczka, asystent, opiekunka i informatyk zatrudnieni są na umowę zlecenie .

Tabela 6. Liczba mieszkańców gminy, a liczba osób korzystających z pomocy GOPS w latach 2021-2024.

Treść	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Liczba mieszkańców	2863	2862	2816	2788
Liczba korzystających z pomocy	151	118	111	116
Procentowy udział korzystających do liczby ludności [%]	5,27	4,2	3,94	4,16

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Klonowej

Z powyższego zestawienia widać, że liczba ludności korzystających ze świadczeń pomocy społecznej nieznacznie się zmienia. Ma to związek ze

zmieniającą się sytuacją w zakresie wysokości środków przeznaczanych na pomoc społeczną, które również ulegają zmianie z tendencją wzrostową, co obrazuje tabela 6.

Tabela 7. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w latach 2021-2024 (bez świadczeń rodzinnych).

Środki finansowe przeznaczone na realizację zadań [zł]	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Zleconych	68.900,49 zł	72.065,00 zł	81.468,44 zł	111.811,96 zł
Własnych	179.637,94 zł	210.421,07 zł	207.311,68 zł	244.030,11 zł
RAZEM	**248.538,43 zł**	**282.486,07 zł**	**288.780,12 zł**	**355.842,07 zł**
Procentowy udział w budżecie gminy [%]	1,67 %	1,63%	1,98%	2,17%
Ogółem budżet gminy bez wydatków inwestycyjnych	14.899.901,45 zł	17.286.546,60 zł	14.608.946,70 zł	16.358.858,69 zł

Źródło: Dane Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Klonowej

Z przedstawionych danych wynika, że wydatki na pomoc społeczną nieznacznie wzrosły.

3. Analiza problemów społecznych

3.1. Ubóstwo

Ubóstwo jest traktowane, jako główna przyczyna sytuacji wymagających wsparcia z pomocy społecznej, jednakże nie jest samoistną przesłanką uzasadniającą przyznanie świadczenia z pomocy społecznej. Pojęcie ubóstwa ma charakter względny, to co dla jednych jest ubóstwem, dla innych może uchodzić za dostatek. Ustawa o pomocy społecznej określa ubóstwo jako dochody osiągane przez osobę czy rodzinę poniżej wskazanego w art. 8 kryterium dochodowego. Ubóstwo powoduje ujemne skutki społeczne, uniemożliwia bądź utrudnia korzystanie ludzi ubogich z istniejących szans zdobycia wykształcenia i zachowania dobrego stanu zdrowia. Przyczynia się do wzrostu przestępczości, sprzyja patologiom społecznym (narkomania, alkoholizm, bezdomność). Ubóstwo rodzi się samodzielnie. Ubodzy rodzą i wychowują dzieci skazane na pozostawanie w sferze ubóstwa. Zmuszeni są podejmować gorsze prace, bardziej niebezpieczne, przyjmować każde warunki wynagrodzenia, jakie im się oferuje.

3.2. Bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem trudnym do zmierzenia. Statystyki najczęściej odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego (jawnego), ujmując w ten sposób tylko część osób pozostających bez pracy. Jest to zjawisko społeczne polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje zatrudnienia z różnych powodów. Bezrobocie to pojęcie bardzo złożone i różnie definiowane. W Polsce bezrobocie stało się kwestią społeczną o czym może świadczyć dynamika, skala i struktura, jak i odczuwalne negatywne skutki tego zjawiska. Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy osobę bezrobotną określa jako osobę niezatrudnioną i nie wykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub w szkole wyższej gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli:

- ukończyła 18 lat;
- nie ukończyła 65 lat w przypadku kobiet i 67 w przypadku mężczyzn;
- aktualnie nie uczy się na żadnym szczeblu kształcenia lub nie została skierowana na szkolenie przez PUP;
- jest zameldowana lub pozostaje w Polsce legalnie, lub jej pobyt może zostać zalegalizowany (azyl polityczny, karta stałego lub czasowego pobytu, obywatele UE).

Poważnym skutkiem bezrobocia jest ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Podobna sytuacja występuje na terenie Gminy Klonowa. Dotyka ono mieszkańców gminy korzystających z pomocy społecznej. Bezrobocie nie tylko przysparza aktualnych problemów osobom pozbawionym możliwości pracy, ale jest też siłą sprawczą wielu innych problemów, które są konsekwencją pozostawania bez pracy. Bezrobocie powoduje zubożenie osób i rodzin w różnych sferach codziennego życia. W przypadkach braku środków do życia w rodzinach dotkniętych bezrobociem pojawiają się kryzysy natury ekonomicznej, a często zjawiska patologiczne, np. alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, depresje prowadzące do dziedziczenia biedy. Wskaźnik bezrobocia na terenie gminy jest bardzo wysoki. Na taki stan rzeczy wpływ ma także sama postawa bezrobotnych, charakteryzująca się niewielką aktywnością w poszukiwaniu pracy. Szansą na poprawę wydaje się rozwój agroturystyki, działalności usługowej związanej z obsługą rolnictwa itp. Łagodzenie tego problemu wymaga przekwalifikowania bezrobotnych, zorganizowania cyklu kursów i szkoleń przygotowujących do ponownego odnalezienia się na rynku pracy, a także innych działań w tym przedmiocie.

Poziom bezrobocia w gminie nie odbiega znacząco od poziomu bezrobocia na terenie pozostałych gmin powiatu sieradzkiego. Liczba osób bezrobotnych w stosunku do ilości mieszkańców gminy wynosi 1,58 %. W stosunku do osób w wieku produkcyjnym liczba bezrobotnych osiąga poziom 2,56 %. Aż 62 % ogółu bezrobotnych stanowią kobiety. Analizując powody pozostawania w sytuacji bez

pracy na terenie Gminy Klonowa, można zaobserwować widoczną przewagę osób bezrobotnych z powodu braku kwalifikacji i doświadczenia zawodowego oraz osób do 25 roku życia. Z danych wynika, że w niekorzystnej sytuacji są mieszkańcy w Gminie Klonowa nie znajdujący zatrudnienia w sektorze rolnym. Pojawia się również tzw. bezrobocie ukryte, które jest typowe dla obszarów rolniczych na terenie Polski.

Bezrobocie to poważny problem, gdyż dotyka nie tylko osobę pozostającą bez pracy, ale całą rodzinę. Skutkami bezrobocia jest obniżenie standardu życia, izolacja społeczna, ograniczenie lub nawet zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i politycznym. Następstwem mogą być trudności finansowe, co powoduje z kolei brak możliwości nabywania dóbr. Bezrobocie ma negatywne skutki dla całego społeczeństwa, są to: duże koszty świadczeń socjalnych, niewykorzystane zdolności do pracy bezrobotnych, poczucie zagrożenia utratą pracy, itp. Osoby bezrobotne z terenu Gminy Klonowa mogą korzystać z różnych form pomocy finansowanych z Funduszu Pracy:

1) zasiłki dla bezrobotnych,
2) ubezpieczenia zdrowotne,
3) programy aktywne,
4) pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe,
5) szkolenia i przekwalifikowania zawodowe oraz zasiłki szkoleniowe,
6) prace interwencyjne i prace publiczne,
7) prace społecznie użyteczne,
8) przygotowanie zawodowe,
9) dotacje,
10) refundacja stanowisk pracy dla pracodawców zatrudniających osoby bezrobotne.

Liczbę i strukturę zarejestrowanych bezrobotnych w latach 2019-2023 przedstawia tabela 8.

Tabela 8. Bezrobocie rejestrowane – stan 31.XII.

Rok	Ogółem	Długotrwale bezrobotni	Bezrobotni z prawem do zasiłku
2020	51	17	5
2021	49	16	5
2022	47	18	4
2023	46	24	4
2024	43	19	3

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu

Wskaźnikiem ilustrującym sytuację na rynku pracy, pozwalającym na porównania z innymi obszarami jest stopa bezrobocia, liczona jako procentowy udział liczby bezrobotnych wśród aktywnych zawodowo. Stopa bezrobocia dla gminy na podstawie danych PUP na dzień 31.12.2023r. wyniosła 2,8%. Sytuacja w zakresie bezrobocia na terenie gminy jest stosunkowo dobra w porównaniu do powiatu, czy województwa. Najczęściej bezrobotnymi są osoby w wieku 18-44 lata (20 -25 osób). Niski poziom wykształcenia bezrobotnych powoduje, że przy dużych wymaganiach pracodawców nie mogą oni znaleźć odpowiedniego zatrudnienia.

3.3. Niepełnosprawność

Niepełnosprawność to stan będący efektem dysfunkcji fizycznej lub psychicznej. Osoba niepełnosprawna to osoba, której stan fizyczny lub psychiczny trwale lub okresowo utrudnia bądź ogranicza wypełnianie ról życiowych i społecznych. Prawnie jest to osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony. Prawo do uzyskania pomocy, a także rozmiar tej pomocy zależy od stopnia niepełnosprawności: znacznego, umiarkowanego, lekkiego. Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności wydają wojewódzkie i powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności. Dla mieszkańców Gminy Klonowa orzeczenia takie wydaje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sieradzu. Orzeczenia wydawane są również przez Komisje ZUS i KRUS. Niepełnosprawność członka rodziny powoduje, że sytuacja finansowa rodziny może ulec pogorszeniu. Niepełnosprawność powoduje bardzo duże wydatki na leczenie i rehabilitację. Dlatego też jednym z powodów udzielania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klonowej jest niepełnosprawność. Pomoc kierowana dla osób niepełnosprawnych musi być indywidualizowana pod względem rodzaju i stopnia niepełnosprawności. Brak jednolitej ewidencji osób niepełnosprawnych, różnorodność podmiotów orzekających o niepełnosprawności zamazuje rzeczywisty stan rzeczy w tym zakresie. W 2022 roku pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Klonowej w swoich rejonach działania dokonali oceny zjawiska niepełnosprawności. W wyniku tych badań ustalono, że na naszym terenie jest obecnie około 165 osób niepełnosprawnych o różnym stopniu niepełnosprawności, w tym 42 dzieci do 16 roku życia. Niepełnosprawni na terenie gminy to osoby definiowane jako niepełnosprawne pod względem prawnym. Integracja osób niepełnosprawnych wymaga znacznie szerszego wsparcia. Głównym celem działań na rzecz niepełnosprawnych powinno być rozpoznanie potrzeb rehabilitacyjnych oraz indywidualne wsparcie przy zachowaniu warunku progu choćby minimalnej integracji społecznej.

3.4. Długotrwała lub ciężka choroba

To jedna z najczęstszych przyczyn udzielania pomocy przez GOPS w Klonowej. Do stwierdzenia występowania takiego stanu upoważnieni są lekarze, którzy wystawiają niezbędne zaświadczenia lekarskie. To lekarze, jako specjaliści w swojej dziedzinie określają, czy choroba występująca w rodzinie jest długotrwała lub ciężka i wymaga dużych nakładów finansowych ze strony rodziny.

3.5. Przemoc domowa

Jest definiowana w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu przemocy domowej jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, dziecko, rodzic, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), również innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodującą szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym a także wywołujące

cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Problem ten jest coraz bardziej rozpoznawalny. Nadal odnotowywane przypadki przemocy domowej są sporadyczne. Ofiary przemocy ukrywają sprawców często ze wstydu, strachu bądź niewiary w możność przerwania takich działań. Na terenie Gminy Klonowa w 2024 roku zostały założone 3 Niebieskie Karty związane z przemocą domową. Zjawiskiem tym zajmuje się na bieżąco Zespół Interdyscyplinarny oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Na terenie gminy w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Punkcie Przyjęć Interesantów Komisariatu Policji w Klonowej można zawsze otrzymać pełne informacje odnośnie pomocy ofiarom przemocy domowej.

Przemoc domowa jest przesłanka uzasadniająca udzielenie pomocy zarówno pieniężnej jak i niepieniężnej.

3.6. Ochrona macierzyństwa i wielodzietności

Przemiany ekonomiczno – społeczne w Polsce dotknęły w szczególności rodziny wielodzietne. Na terenie Gminy Klonowa zauważono zjawisko malejącej liczby rodzin z trojgiem i więcej dzieci. W rodzinach tych występują trudności przede wszystkim finansowe, np. zakup podręczników, przyborów szkolnych, odzieży, obuwia. Dzieci z rodzin wielodzietnych korzystają m.in. z pomocy w formie dożywiania w szkołach.

3.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych

Rodzina jest podstawowym środowiskiem, w którym przebiega proces socjalizacji i wychowania poprzez przekaz wzorców społecznych. Wzrost niepewności i niepokoju o przyszłość rodziny, narastanie stanów nerwowości, zniechęcenia i stresu u członków rodziny zakłócają współżycie i przebieg procesu socjalizacji. Osłabia to poczucie bezpieczeństwa, które prowadzi do kształtowania postaw aspołecznych. Koncentrowanie się dorosłych członków rodziny tylko na zaspokajaniu potrzeb podstawowych biologicznych, a zaniedbywanie potrzeb psychicznych może prowadzić u dzieci do występowania trudności w kształtowaniu umiejętności samorealizacji. Sytuacja taka sprzyja rozwojowi osób uzależnionych od warunków zewnętrznych. Na terenie gminy Klonowa obserwujemy dysfunkcję w rodzinach, które w ramach wsparcia są obejmowane pomocą asystenta rodziny. Bezradność i trudności w wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodzin są przyczynami częstych problemów rodzicielskich i wychowawczych. Wszelka pomoc w stosunku do takich rodzin powinna zmierzać do odbudowy prawidłowych relacji i umacniania postaw rodzicielskich. Chodzi o to, by pomoc była udzielana możliwie najwcześniej, poprzez stosowanie działań profilaktyczno - ochronnych w pracy socjalnej z tymi rodzinami. Grupa osób korzystających z pomocy GOPS ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest drugą grupą co do korzystających z pomocy społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klonowej zatrudnia asystenta rodziny, który w ramach swoich obowiązków służbowych wspiera rodziny w wypełnianiu funkcji rodzicielskiej. Asystent rodziny pracuje z rodzinami, u których został zdiagnozowany problem bezradności w sprawach opiekuńczych i wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. Do takich rodzin był

skierowany asystent rodziny, którego obowiązkiem było wsparcie i nauka członków rodzin wykonywania zadań, wynikających z pełnienia ról społecznych.

3.8. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego

Osoby opuszczające zakład karny znajdują się niekiedy w bardzo trudnym położeniu zarówno finansowym, mieszkaniowym jak i rodzinnym. Ośrodek Pomocy w Klonowej udziela pomocy finansowej, ale również poradnictwa, pracy socjalnej i terapeutycznej.

3.9. Alkoholizm i narkomania

Uzależnienia od alkoholu i narkotyków są niepokojącym zjawiskiem, które dotyczą wszystkich grup społecznych. Uzależnienia są jednym z powodów udzielania pomocy przez GOPS w Klonowej. Problem alkoholizmu dotyka również mieszkańców Gminy Klonowa. Wysokie bezrobocie, trudna sytuacja materialna wielu rodzin i osób, brak szans na poprawę bytu nie sprzyjają rozwiązywaniu tego problemu. Nierzadko w odbiorze społecznym budzi to wiele zastrzeżeń i są z reguły niewłaściwie oceniane. Według rozeznania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Klonowej systematycznie z roku na rok zwiększa się liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na problemy alkoholowe. Pomoc takowa udzielana jest głównie dla tych rodzin, gdzie zagrożony jest byt nieletnich dzieci. Odmowa podjęcia leczenia odwykowego może być podstawą do odmowy przyznania świadczeń z pomocy społecznej. Osoba, która w związku nadużywaniem alkoholu powoduje rozkład życia rodzinnego, demoralizuje małoletnich, uchyla się od pracy oraz zakłóca spokój i porządek publiczny, kierowana jest na badanie przez lekarza biegłego w celu oceny stopnia uzależnienia oraz wskazanie rodzaju zakładu leczniczego. Uprawnienia do kierowania na badania posiada Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W skład GKRPA w Klonowej powołanej zarządzeniem Wójta Gminy Klonowa wchodzą: przewodniczący, pedagog, kierownik GOPS, dzielnicowy Gminy Klonowa, trzeźwy alkoholik oraz przedstawiciel organizacji pozarządowych. Na terenie gminy nie funkcjonuje żadnego typu przychodnia, czy specjalistyczna poradnia dla osób uzależnionych. Najbliższa placówka odwykowa znajduje się w odległości 55 km w miejscowości Warta, a specjalistyczna w Sieradzu w odległości 40 km. Osoby uzależnione, chcące skorzystać ze spotkań grup wsparcia, dojeżdżają do miejscowości Lututów i Złoczew. W Klonowej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu działa Punkt Konsultacyjny. W 2024 roku z porady w Punkcie Konsultacyjnym skorzystało nieodpłatnie 9 mieszkańców. W ramach profilaktyki alkoholowej działania skierowane były głównie na dofinansowanie programów profilaktycznych w szkołach, dofinansowanie klubów sportowych.

Gmina realizuje program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Za właściwe wydatkowanie środków w ramach tego programu odpowiada pełnomocnik oraz gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych. Do programu corocznie przygotowywane są zadania do zrealizowania w ramach określonego budżetu.

Analizując problem uzależnienia wśród mieszkańców gminy należy zwrócić szczególną uwagę na dzieci i młodzież. Jak pokazują nam różnego rodzaju statystyki oraz wiedza powszechna, zdecydowana większość osób uzależnionych dosyć

wcześnie zaczyna pić alkohol. Młodzież, pijąc alkohol ma mniejszą na niego tolerancję. Te zjawiska występują również na terenie gminy.

W czerwcu 2022r. na zlecenie Urzędu Gminy w Klonowej został opracowany raport, między innymi na temat nadużywania alkoholu wśród dzieci i młodzieży. W wyniku tych badań okazało się, że alkohol jest najbardziej psychoaktywną substancją wśród dzieci i młodzieży szkolnej. W badaniu wzięło 101 uczniów w grupie wiekowej 10-15 lat. Na 101 uczniów biorących udział w badaniu, aż 36 z nich potwierdziło kontakt z alkoholem. Połowa ankietowanych stwierdziła, że osoby w ich wieku piją alkohol. Niepokojący jest fakt, że aż 67 % rodziców z badanej grupy wiedziała o inicjacji z alkoholem przez ich dzieci. Ponadto 15% badanej grupy nie uznaje piwa jako alkoholu. Powyższe wyniki wskazują, że problem istnieje i należy podejmować działania profilaktyczne jak najwcześniej.

Zgromadzone dane na terenie gminy Klonowa na temat narkomanii nie wskazują na duży zasięg tego problemu. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klonowej nie udzielał w swej działalności pomocy tytułem uzależnienia od narkotyków. Do tej pory nie odnotowano przestępstw związanych z narkomanią. Nie oznacza to, że zjawisko należy traktować, jako niewystarczające, czy też marginalne. Brakuje po prostu wiarygodnych danych w tej materii, żeby ferować jakiekolwiek wyroki i opinie.

Sporządzony w 2022 roku na terenie gminy raport na temat m.in. używania środków odurzających wśród młodzieży szkolnej wskazuje, że niewiele z badanych dzieci miało bezpośredni kontakt z narkotykami. W szkole inicjację środków odurzających potwierdza 2% uczniów na 101 badanych. Były to głównie LSD, amfetamina, grzyby halucynogenne oraz marihuana. Najczęstszymi miejscami kontaktu z narkotykami są imprezy, dyskoteki i zabawy. Najpopularniejsze miejsca nabycia narkotyków to dyskoteki, starsi koledzy, zamówienia telefoniczne, czy też internetowe. Używanie narkotyków wśród uczniów nie ma charakteru regularnego. Główną przyczyną ich zażywania to ciekawość, stres oraz chęć przeżycia dobrej zabawy.

Działania profilaktyczne w powyższym zakresie miały pokazywać młodzieży zagrożenia, radzenia sobie z presją grupy, przygotowywanie rodziców oraz osób pracujących z dziećmi do uświadamiania dzieciom zagrożeń płynących z zażywania narkotyków. W pracy nad tym problemem powinno położyć się szczególny nacisk na przygotowanie rodziców do rozmów na temat problemów związanych ze spożywaniem alkoholu i narkotyków, zauważania sygnałów ostrzegawczych i podejmowania interwencji w sytuacjach kryzysowych. Warto w tym miejscu nadmienić, że badania poczynione przez psychologów pokazują, iż jednym z najważniejszych czynników chroniących młodych ludzi przed szkodami wynikającymi w picia alkoholu i brania narkotyków jest silna więź z rodziną.

3.10. Zdarzenie losowe i sytuacje kryzysowe

Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa to każde zdarzenie, które nie jest następstwem naturalnego przebiegu wydarzeń. Do tych zdarzeń zaliczyć można: powódź, pożar, wichura, śmierć jedynego żywiciela rodziny. Ośrodek Pomocy w związku ze zdarzeniem losowym udziela pomocy w szczególności w przypadkach zniszczenia mienia spowodowanym pożarem oraz szkody spowodowane zjawiskami atmosferycznymi.

3.11. Klęska żywiołowa i ekologiczna

Gmina Klonowa jest położona z daleka od rzek i większych zbiorników wodnych. Słabe uprzemysłowienie, brak zakładów przemysłowych nie stanowią zagrożeń na naszym terenie. Wynikiem tego może być fakt, iż stan klęski żywiołowej i ekologicznej nie był ogłaszany od wielu lat.

3.12. Bezdomność

Zjawisko bezdomności na terenie Gminy Klonowa praktycznie nie występuje. Są natomiast osoby bezdomne z terenu gminy, nie przebywające w miejscu stałego zameldowania. Gmina jest zobowiązana do zwrotu wydatków gminie, która udzieliła im pomocy, jako bezdomnym w miejscu ich pobytu. Na terenie gminy nie działa żadne schronisko dla bezdomnych.

Tabela 10. Powody i liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej w latach 2021-2024

Powód trudnej sytuacji życiowej	2021		2022		2023		2024	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	20	78	21	73	20	70	20	70
Bezrobocie	3	16	5	19	5	21	4	19
Niepełnosprawność	7	8	8	11	8	10	12	14
Długotrwała choroba	26	95	23	85	20	71	25	83
Przemoc	1	4	0	0	1	4	0	0
Ochrona macierzyństwa i wielodzietności	7	45	6	40	4	26	1	5
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	2	14	3	12	4	13	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	0	1	2	0	0	1	1
Alkoholizm	5	12	4	15	5	12	4	11
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	1	2	2	5	3	13	3	13
Klęska ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	0	0	0	0	1	1	2	2

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Klonowej

4. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest coraz powszechniej stosowaną metodą pozwalającą na gromadzenie i porządkowanie danych oraz przejrzystą ich prezentację. Analizę SWOT można potraktować jako narzędzie służące do określenia najlepszych kierunków rozwoju Gminy Klonowa. Metoda ta opiera się na zestawieniu zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań Gminy, uwzględniając przy tym wszystkie struktury zarządcze i organizacje pozarządowe, jak i współprace z tymi organizacjami. Pozwala określić szanse i zagrożenia, jakie tkwią w środowisku wiejskim. Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie sił i słabości Gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza na budowanie strategii, słabość to ograniczenia, które należy pokonać. Zagrożenia to ostrzeżenia przed niepowodzeniem, szansa to wsparcie dla lokalnej polityki społecznej.

Gospodarka, Infrastruktura, Społeczeństwo, Oświata, Turystyka, Sport	
Mocne strony: - korzystne położenie Gminy Klonowa z dala od ujścia rzek, czy większych zbiorników wodnych, duża lesistość; - brak zagrożenia powodziowego; - dobrze rozwinięta baza sportowa – hala sportowa, boisko szkolne, boisko Orlik, szkolny klub sportowy, strefy aktywności dla mieszkańców w sołectwach; - rozwój budownictwa jednorodzinnego w Gminie; - zainteresowanie mieszkańców inicjatywami społecznymi; - zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań dla dzieci i młodzieży szkolnej i przedszkolnej; - rozwój agroturystyki; - zaangażowanie władz lokalnych oraz organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych; - szeroka oferta spędzania wolnego czasu dla osób (zajęcia sportowe, artystyczne)	**Słabe strony:** - bezrobocie młodych osób; - niewystarczająca ilość mieszkań socjalnych; - niezadowalający stan części dróg gminnych i powiatowych; - starzenie się społeczeństwa; - małe perspektywy na znalezienie pracy;
Szanse: - dostęp samorządu do funduszy unijnych; - aktywizacja zawodowa osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem na rynku pracy; - powstanie gospodarstw agroturystycznych; - rozwój produkcji ekologicznej;	**Zagrożenia:** - odpływ młodych ludzi do większych miast; - nierówności w poziomie nauczania i edukacji społeczeństwa; - zwiększenie zjawisk patologicznych, szczególnie wśród dzieci i młodzieży; - niski poziom zainteresowania inwestorów zewnętrznych;
Pomoc społeczna	
Mocne strony: - prowadzenie działań zapobiegającym dysfunkcjom i patologiom w rodzinach;	**Słabe strony:** - niewystarczające warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej;

- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom, młodzieży i rodziny; - działanie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych; - wzrost znaczenia wykształcenia; - udział osób długotrwale bezrobotnych w szkoleniach i kursach podnoszących kwalifikacje; - wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych; - dostęp osób niepełnosprawnych i starszych do jednostek pomocy społecznej; - organizacja usług opiekuńczych dla osób chorych, starszych i samotnych; - dostęp do informacji o możliwościach uzyskania pomocy dla osób bezdomnych; - dobra współpraca między jednostkami samorządu terytorialnego a instytucjami pomocy społecznej; - wsparcie władz lokalnych w działaniach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;	- niewystarczająca liczba miejsc lecznictwa odwykowego w pobliżu Gminy; - długotrwałe bezrobocie osób w wieku 50-60 lat; - niski poziom wykształcenia osób długotrwale bezrobotnych; - niski poziom rozwiązań w sprawie opieki nad dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną; - mała dostępność placówek noclegowych dla osób bezdomnych na terenie powiatu; - niewystarczające środki na realizacje zadań pomocy społecznej związanych z osobami starszymi; - niewystarczająca dostępność do zakładów opiekuńczo –leczniczych; - wzrost osób w wieku poprodukcyjnym; - zbyt duża ilość zadań i obowiązków przypisywanych pracownikom socjalnym;
Szanse: - działania profilaktyczne jako metoda kształtowania właściwych postaw zapobiegających kryzysom w rodzinach; - współpraca między szkołą a rodziną; - programy profilaktyczne w szkołach; - organizacja szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; - inicjowanie działań zmierzających do aktywizacji środowiska lokalnego w niesieniu pomocy osobom z problemem alkoholowym i przemocy domowej; - możliwość współpracy w ramach organizacji szkoleń, przekwalifikowywania osób bezrobotnych; - likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych; - propagowanie idei wolontariatu na rzecz osób starszych; - dostęp do programów przeciwdziałających bezdomności; - szkolenia z zakresu nowych metod pracy w pomocy społecznej	**Zagrożenia:** - zagrożenia funkcjonowania rodziny: rozpad więzi rodzinnych, uzależnienia, bezrobocie, przemoc domowej itp.; - łatwy dostęp dzieci i młodzieży do alkoholu i środków psychoaktywnych; - zjawisko dziedziczenia bezrobocia; - zjawisko zatrudniania na czarno; - trudna sytuacja finansowa osób starszych; - starzejące się społeczeństwo; - izolacja osób niepełnosprawnych szczególnie dzieci i młodzieży; - niewystarczająca liczba wolontariuszy działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych; - niewystarczające środki na zadania pomocy społecznej;

Szczególnie dotkliwym problemem trudnym do przezwyciężenia jest na terenie gminy wieloletnie bezrobocie oraz niewystarczająca ilość zakładów pracy. Długotrwałe pozostawanie bez pracy rodzi zjawisko nazywane dziedziczeniem bezrobocia. Taka sytuacja prowadzi do utrwalania się biedy w rodzinach i przekazywanie jej następnym pokoleniom. Aby możliwie najlepiej przeciwdziałać tym zjawiskom należy precyzyjnie określić obszary patologii oraz grupy nimi zagrożone.

W oparciu o przeprowadzoną analizę problemów społecznych można wskazać obszary, szczególnie w dziedzinie pomocy społecznej, w których interwencja wydaje się być szczególnie ważna i potrzebna. Najpoważniejszym z nich jest niewątpliwie obszar związany z zatrudnieniem. Miejscowy rynek pracy i towarzyszące wysokie bezrobocie to obszar wymagający szczególnej troski ze strony władz gminy. Działania w tym zakresie powinny być dwutorowe. Po pierwsze polegać one powinny na łagodzeniu wszelkiego rodzaju patologii dotykających ludzi pozostających bez pracy. Po drugie winny to być działania zmierzające do szeroko rozumianej aktywizacji zawodowej bezrobotnych.

Kolejnym obszarem szczególnie ważnym z punktu widzenia gminnej polityki przeciwdziałania problemom społecznym jest kwestia edukacyjna na wielu płaszczyznach. Wszelkie działania w zakresie edukacji winny być ukierunkowane na zwiększenie aktywności edukacyjnej osób w każdym wieku.

Ubóstwo i wykluczenie społeczne to obszary będące skutkiem pozostawania przez dłuższe okresy czasu bez pracy. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu powinno obejmować również osoby starsze, samotne, niepełnosprawne, czy też uzależnione. Wydaje się słusznym wzmocnienie w tym zakresie pomocy niematerialnej.

Ostatnim z najważniejszych problemów w gminnej polityce przeciwdziałaniu problemom społecznym jest profilaktyka i przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej. Alkoholizm, jako najpoważniejsza forma uzależnienia oraz najczęstsza przyczyna przemocy, powinien być pod szczególną uwagą władz gminy. Działania w tym zakresie nastawić należy na profilaktykę, głównie wśród dzieci i młodzieży oraz łagodzenie istniejących problemów.

Wiadomym jest, że wszystkie opisane obszary są ze sobą wzajemnie powiązane. Sytuacja w tych obszarach ściśle koreluje z tendencjami krajowymi, a często ich rozwiązanie wymaga decyzji na szczeblu centralnym.

5. Misja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Klonowa

Misja to określenie działań podejmowanych przez władze lokalne, samorząd, instytucje publiczne oraz organizacje pozarządowe wraz ze wszystkimi mieszkańcami Gminy. Analiza dotychczasowego rozwoju, ocena uwarunkowań wskazują na potrzebę sformułowań, które wyznaczą kierunki działań.

Misją strategii jest zatem:

1) **Stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia zapewniającego właściwe warunki do życia i rozwoju mieszkańców Gminy Klonowa w sferze zawodowej, ekonomicznej i społecznej poprzez przeciwdziałanie uzależnieniom, bezrobociu oraz ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.**
2) **Wdrażanie zintegrowanych rozwiązań systemowych, programów lokalnych oraz korzystanie z programów finansowanych z funduszy centralnych i unijnych.**

Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy polegać ma przede wszystkim na stworzeniu możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Ważnym aspektem jest działanie na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom w szczególności dzieci i młodzieży. Diagnoza i analiza sytuacji i problemów społecznych pozwoliły na wyodrębnienie poszczególnych obszarów działania.

Tak więc Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Klonowa koncentruje się w celach strategicznych:

I. **Zwiększona integracja polityki społecznej.**
II. **Podnoszenie aktywizacji społecznej i zawodowej i przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu.**
III. **Edukacja i oświata.**
IV. **Opieka nad dzieckiem i rodziną.**
V. **Profilaktyka na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom w rodzinie.**

Dalsza część strategii określa krótkie uzasadnienie wyboru poszczególnych celów strategicznych, rozpisania ich na określone zadania z określeniem terminów realizacji, odpowiedzialności, potencjalnych źródeł finansowania oraz wskazania partnerów mogących wesprzeć określone zadania.

I. Zwiększona integracja polityki społecznej

Polityki społeczna w Gminie Klonowa koncentruje się na dalszej współpracy wszystkich instytucji działających w tym obszarze pomocy społecznej.

Zadanie 1.
Zwiększenie efektywności wydawanych środków na pomoc społeczną, które obejmuje:

- monitoring i analizę problemów społecznych,
- analizę udzielanej pomocy – skuteczność, trafność i efektywność,
- kontynuowanie kształcenia kadry pomocy społecznej (studia, kursy, szkolenia),
- opracowywanie i realizowanie programów i projektów mających na celu rozwiązywanie problemów społecznych.

Realizatorzy: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Źródło finansowania: środki GOPS, środki rządowe i unijne
Zadanie2.
Budowa partnerstwa społecznego:
- realizacja współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- podejmowanie działań mających na celu pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów.

Realizatorzy: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
Źródło finansowania: środki GOPS

II. *Podnoszenie aktywizacji zawodowej i społecznej oraz przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu*

Skutkiem bezrobocia są takie problemy jak bieda, wykluczenie społeczne, alkoholizm, przemoc domowa itp. Duża część osób bezrobotnych to osoby długotrwale bezrobotne (powyżej 24 m-cy). Długotrwałość bezrobocia oraz niskie kwalifikacje osób bezrobotnych, a także częsty związek z alkoholizmem to cechy specyficzne lokalnego bezrobocia, które wskazują konieczność używania zintegrowanych narzędzi. Oprócz różnych form szkoleń zapewniających nowe kwalifikacje, należy rozwijać formy zatrudnienia wspieranego przed wejściem na otwarty rynek pracy oraz wsparcie psychologiczne dla długotrwale bezrobotnych.

Zdefiniowanie zjawiska wykluczenia społecznego jest trudne, gdyż mamy w tym zakresie do czynienia z kilkoma wymiarami marginalizacji. Sprowadza się ono do braku podejmowania w sposób zwyczajowo przyjęty drogi życiowej lub wypadania z niej. Wykluczenie społeczne to brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla osób ubogich. Wykluczenie jest często związane z ubóstwem. Zjawiska te często mają wspólny obszar. Zachodzi więc potrzeba podejmowania działań w zakresie integracji i spójności społecznej określonych wspólnot opartych na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, których celem będzie demokratyczne współuczestnictwo, poszanowanie różnorodności kulturowej, gdzie są realizowane podstawowe prawa człowieka i grupy w realizacji celów życiowych. Integracji i spójności społecznej służyć ma wiele programów dotyczących poprawy materialnego poziomu życia, poziomu wykształcenia, aktywności zawodowej, zakresu wydatków społecznych, poziomu infrastruktury, stanu zdrowia i dostępu do opieki zdrowotnej, warunków mieszkaniowych, stanu środowiska naturalnego itp.

Zadanie 1.
Wsparcie osób bezrobotnych w procesie zmian (szkolenia, podniesienie kwalifikacji, przekwalifikowywanie, staże itp.).
Realizatorzy: Powiatowy Urząd Pracy, Ośrodek Pomocy Społecznej
Źródło finansowania: środki własne, środki UE

Zadanie 2.
Współpraca w zakresie upowszechniania informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy.
Realizatorzy: Powiatowy Urząd Pracy, Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje

Źródło finansowania: środki własne, budżet PUP

Zadanie 3.
Zatrudnianie w ramach robót publicznych, prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych, praktyk i staży.
Realizatorzy: *Urząd Gminy, Powiatowy Urząd Pracy*
Źródło finansowania: Powiatowy Urząd Pracy, Europejski Fundusz Społeczny, środki własne gminy

Zadanie 4.
Podejmowanie działań promujących przedsiębiorczość na terenie Gminy Klonowa oraz wprowadzanie zachęt dla osób prowadzących działalność gospodarczą.
Realizatorzy: Powiatowy Urząd Pracy, jednostki organizacyjne Gminy Klonowa
Źródło finansowania: Powiatowy Urząd Pracy

III. Edukacja i oświata

Podstawowym warunkiem w zakresie rozwoju społeczno – gospodarczego gminy jest posiadanie odpowiedniej jakości zasobów ludzkich. Poziom wykształcenia, kwalifikacje i wiedza ogólna mieszkańców gminy, a także możność szybkiego przekwalifikowania się w toku życia zawodowego są warunkiem konkurencyjności gminy.

W pierwszej części strategii w zakresie sytuacji społeczno – demograficznej gminy wskazano na dość niski poziom wykształcenia mieszkańców na terenie gminy (70% mieszkańców gminy posiada wykształcenie zawodowe i podstawowe). Taki poziom wykształcenia ogranicza dostępność na rynku pracy. Wszelkie działania powinny prowadzić do podwyższania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. Zwiększanie dostępności do nowoczesnej infrastruktury pozwoli dzieciom i młodzieży lepiej rozwijać swoje zdolności na poziomie podstawowym a później kształcenie ponadpodstawowe. Potrzebne jest dalsze rozwijanie nauki języków obcych w szkole na terenie gminy. System stypendialny powinien sprzyjać rozwijaniu zdolności dzieci z rodzin ubogich, a szczególnie w szkołach ponadgimnazjalnych.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych dla dorosłych powinno być skierowane na uczestnictwo w różnych formach szkoleń, kursów, itp.

Zadanie 1.
Rozwój i umacnianie nawiązanych kontaktów międzynarodowych uczniów z terenu gminy, oraz wspieranie szkół w realizacji krajowych i międzynarodowych projektów edukacyjnych
Odpowiedzialność: Urząd Gminy, dyrektorzy szkół
Źródło finansowania: środki własne, programy rządowe i europejskie

Zadanie 2.
Poszerzanie oferty szkoleń, kursów i warsztatów w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób dorosłych w celu dostosowania wykształcenia do aktualnych ofert pracy
Odpowiedzialność: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy
Źródła finansowania: środki własne, programy rządowe i europejskie

IV. Opieka nad dzieckiem i rodziną

Kluczowym zadaniem polityki społecznej w Gminie Klonowa jest rozwijanie skutecznego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem, przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej oraz przyczynianie się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa mieszkańców i zmniejszenie rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Zadanie 1.
Udzielanie pomocy materialnej osobom i rodzinom z dochodami poniżej kryterium dochodowym, realizacja dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach
Realizator: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe
Źródło finansowania: budżet OPS, programy rządowe

Zadanie 2.
Wspieranie rodzin zagrożonych ograniczeniem lub pozbawieniem władzy rodzicielskiej poprzez zatrudnienie asystenta rodziny i wprowadzenie do rodziny tego wymagających
Realizatorzy*: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej*
Źródło finansowania: środki OPS, programy krajowe

Zadanie 3.
Zwiększanie miejsc opieki dla dzieci do lat 3.
Realizatorzy: Urząd Gminy
Źródło finansowania: środki własne, programy celowe

Zadanie 4.
Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez organizacje zajęć pozalekcyjnych, półkolonii, imprez lokalnych dla dzieci i młodzieży.
Realizatorzy: placówki oświatowe, Gminna Biblioteka Publiczna, Gminny Ośrodek Kultury, organizacje pozarządowe
Źródło finansowania: środki jednostek

Zadanie 5.
Zwiększenie dostępności do pomocy pedagogicznej i psychologicznej w na terenie gminy
Realizatorzy*: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe,*
Źródło finansowania: środki własne jednostek, programy zewnętrzne

Zadanie.6
Systematyczna współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami.
Realizatorzy : placówki oświatowe, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Źródło finansowania: nie ma potrzeby

V. Profilaktyka na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom w rodzinach.

Występujące bezrobocie i niski poziom życia mieszkańców gminy wpływa między innymi na wzrost spożycia środków psychoaktywnych i pogłębianie się problemów związanych z uzależnieniem. Do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej często przybywają o pomoc osoby z problemem uzależnienia. Na terenie gminy działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Punkt Konsultacyjno – Informacyjny. Szczególną troską w zakresie problematyki uzależnień należy otoczyć dzieci i młodzież, sięgające po alkohol i inne środki psychoaktywne, jak też wychowujące się w rodzinach z takimi problemami.

Zadanie 1.
Prowadzenie profilaktyki uzależnień dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych
Realizatorzy: Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społeczne, placówki oświatowe
Źródło finansowania: środki własne

Zadanie 2.
Udzielanie rodzinom z problemem uzależnienia i przemocą domową pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej
Realizatorzy: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społeczne, Punkt Konsultacyjny
Źródło finansowania: środki własne

Zadanie 3.
Organizacja własnych, oraz uczestnictwo w ogólnopolskich kampaniach profilaktyczno–edukacyjnych na rzecz zapobiegania nadużywania alkoholu i środków psychoaktywnych, organizowanie imprez bezalkoholowych
Realizatorzy: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe
Źródło finansowania: środki własne

Zadanie 4.
Prowadzenie na terenie szkół programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom
Realizatorzy: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe
Źródło finansowania: środki własne

Zadanie 5.
Przekazanie pełnej informacji mieszkańcom gminy dotyczącej placówek zajmujących się leczeniem odwykowym
Realizatorzy: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Źródło finansowania: środki własne jednostek

Zadanie 6.
Ograniczenie dostępności do alkoholu dzieciom poprzez monitorowanie punktów sprzedaży z napojami alkoholowymi w przedmiocie ustawowego zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim
Realizatorzy: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji

Źródło finansowania: środki własne

6) Monitoring, ocena i komunikacja strategii

Monitoring strategii jest jednym z najważniejszych elementów wdrażania strategii, pozwala na kontrolę i ocenę stanu realizacji poszczególnych zadań. Monitoring Strategii powinien być realizowany w sposób ciągły, systematycznie w oparciu o sprawozdawczość poszczególnych realizatorów zaangażowanych w realizację działań. Dostarczy materiałów do ewaluacji strategii, która zaś pozwoli na ocenę strategii wg kryteriów: skuteczności, efektywności, użyteczności oraz perspektywiczności.
Planuje się prowadzenie takich procedur aby zapewnić pełną realizację niniejszej strategii, wykorzystując w pełni posiadane zasoby ludzkie i finansowe, a mianowicie:

1) Dokonywanie przeglądu strategii w okresie jej obowiązywania w razie potrzeb nie rzadziej jednak niż raz w roku.
2) Dokonywanie zmian w strategii na wniosek Wójta po wydaniu stosownej opinii komisji Rady Gminy.
3) Podanie do publicznej wiadomości informacji o podjęciu uchwały dotyczącej przyjęcia strategii i możliwościach dostępu do niej.
4) Zamieszczenie informacji na temat strategii w Biuletynie Informacji Publicznej.